

Elektron əmtəə-nəqliyyat qaiməsinin forması, tətbiqi, uçotu və istifadəsi qaydaları

1. Ümumi müddəalar

1.1. Bu Qaydalar Azərbaycan Respublikası Vergi Məcəlləsinin 71-3.2-ci maddəsinə əsasən hazırlanmışdır və elektron əmtəə-nəqliyyat qaiməsinin forması, tətbiqi, uçotu və istifadəsi qaydalarını müəyyən edir.

1.2. Elektron əmtəə-nəqliyyat qaiməsi - "Avtomobil nəqliyyatı haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa uyğun olaraq avtomobil nəqliyyatı ilə əmtəə təyinatlı yüklərin ölkədaxili daşınması zamanı yük daşıma müqaviləsində başqa qayda nəzərdə tutulmamışdırsa, yükgöndərən tərəfindən tərtib edilməklə rəsmiləşdirilən sənəddir.

1.3. Avtomobil nəqliyyatı ilə əmtəə təyinatlı yüklərin daşınması elektron əmtəə-nəqliyyat qaiməsi ilə rəsmiləşdirilir. Bu Qaydalara əlavə ilə müəyyən edilmiş elektron əmtəə-nəqliyyat qaiməsi ilə rəsmiləşdirilməmiş əmtəə təyinatlı yüklərin daşınmasına yol verilmir.

1.4. Azərbaycan Respublikası Vergi Məcəlləsinin 16.1.11-10-cu maddəsinə əsasən "Avtomobil nəqliyyatı haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa uyğun olaraq avtomobil nəqliyyatı vasitəsilə əmtəə təyinatlı yüklərin daşınmasına görə elektron əmtəə-nəqliyyat qaiməsini tərtib etmək vergi ödəyicisinin vəzifəsidir.

2. Elektron əmtəə-nəqliyyat qaiməsinin tərtib edilməsi

2.1. Elektron əmtəə-nəqliyyat qaiməsi Azərbaycan Respublikası Rəqəmsal İnkişaf və Nəqliyyat Nazirliyinin "AYNA" informasiya sistemində (bundan sonra - informasiya sistemi) yaradılmış "Elektron əmtəə-nəqliyyat qaiməsi" altsistemində Azərbaycan dilində hazırlanır.

2.2. Elektron əmtəə-nəqliyyat qaiməsi tərtib edilərkən daşınmanın xarakterində asılı olaraq əməliyyatın növü hissəsində aşağıdakılardan biri seçilir:

2.2.1. malların bir vergi ödəyicisindən digər vergi ödəyicisinə təqdim edilməsi ilə bağlı daşınması;

2.2.2. malların bir vergi ödəyicisindən digər vergi ödəyicisinə qaytarılması ilə bağlı daşınması;

2.2.3. əvvəlcədən sifariş edilməyən, satışı çıxarılan malların daşınması;

2.2.4. pərakəndə qaydada son istehlakçıya təqdim edilmiş malların daşınması;

2.2.5. pərakəndə qaydada təqdim edilmiş son istehlakçıdan qaytarılan malların daşınması;

2.2.6. ümumi istifadədə olan avtomobil yollarına çıxmaqla malların təsərrüfatdaxili daşınması;

2.2.7. emala veriləcək malların daşınması;

2.2.8. emal prosesi keçmiş qaytarılan malların daşınması;

2.2.9. idxal edilmiş və ya ixrac olunan malların ölkədaxili daşınması;

2.2.10. alış aktı (elektron alış aktı) əsasında əldə edilmiş malların daşınması;

2.3. Elektron əmtəə-nəqliyyat qaiməsində aşağıdakı məlumatlar əks etdirilir.

2.3.1. Elektron əmtəə-nəqliyyat qaiməsinin "seriyası", "nömrəsi" və "tarixi" sətirlərində - elektron əmtəə-nəqliyyat qaiməsinin proqram tərəfindən avtomatik generasiya olunan seriyası, nömrəsi və tarixi;

2.3.2. "QR Code (Quick Response Code - Sənədin sürətli məlumat kodu)" hissəsində - xüsusi qurğular vasitəsilə məlumatların oxunmasını özündə əks etdirən optik strix-kod, sənədin sürətli məlumat kodu;

2.3.3. "Qaimənin statusu" sətirində - elektron əmtəə-nəqliyyat qaiməsinin statusu (cari/düzəliş/ləğv);

2.3.4. "Əməliyyatın növü" sətirində - bu Qaydaların 2.2-ci bəndində qeyd olunan daşınmanın xarakterində asılı olaraq əməliyyatlara dair məlumatlar;

2.3.5. "Yükgöndərən" xanasında - vergi ödəyicisi olan hüquqi şəxsin tam adı, hüquqi ünvanı, VÖEN-i və ya fiziki şəxsin adı, atasının adı, soyadı, ünvanı, VÖEN-i, vergi ödəyicisi olmadıqda adı, atasının adı, soyadı, ünvanı və şəxsiyyət vəsiqəsinin FİN kodu;

2.3.6. "Yükalan" xanasında - vergi ödəyicisi olan hüquqi şəxsin tam adı, hüquqi ünvanı, VÖEN-i və ya fiziki şəxsin adı, atasının adı, soyadı, ünvanı, VÖEN-i, vergi ödəyicisi olmadıqda adı, atasının adı, soyadı, ünvanı və şəxsiyyət vəsiqəsinin FİN kodu;

2.3.7. "Daşıyıcı" xanasında - daşıma müqaviləsi və ya digər qanuni əsaslarla haqq müqabilində yük daşımalarını yerinə yetirən hüquqi şəxsin tam adı, hüquqi ünvanı və VÖEN-i və ya fiziki şəxsin adı, atasının adı, soyadı, ünvanı və VÖEN-i;

2.3.8. "Yükün çatdırılma yeri" xanasında - yüklərin çatdırıldığı yerin ünvanı və olduğu təqdirdə təsərrüfat subyektinin (obyektinin) vergi orqanındakı uçot kodu;

2.3.9. "Yükləmənin yeri və tarixi" xanasında - yükləmənin həyata keçirildiyi yerin ünvanı və yükləmənin başa çatma tarixi, olduğu təqdirdə təsərrüfat subyektinin (obyektinin) vergi orqanındakı uçot kodu;

2.3.10. "Yükün göndərilmə tarixi" xanasında - yükün planlaşdırılan göndərilmə tarixi;

2.3.11. "Yükün dəyəri" xanasında - yük qiymətli obyekt olduqda bütün hallarda, digər yüklər üzrə isə dəyəri barədə məlumat olduğu halda, yükün manat ifadəsi ilə ümumi dəyəri;

2.3.12. "Daşınma şərtləri ilə bağlı xüsusi göstərişlər" xanasında - zəruri hallarda yükgöndərən və ya yükalanın daşıma şərtləri ilə bağlı xüsusi göstərişləri;

2.3.13. "Daşıma haqqı" xanasında - daşınma müqaviləsi və ya digər qanuni əsaslarla yüklərin daşınmasına görə daşıma haqqı;

2.3.14. "Əlavə xərclər" xanasında - yüklərin daşınması ilə bağlı əlavə xərclər;

2.3.15. "Əvvəlcədən ödənilmiş məbləğ" xanasında - tərəflərin öz üzərinə götürdükləri və ya bir-birinə verdiyi avansın məbləğləri;

2.3.16. "Xüsusi təhlükəli və potensial təhlükəli yük olduqda - təhlükənin konkret növü və belə hallarda yerinə yetirilməli ehtiyat tədbirləri" xanasında - xüsusi təhlükəli və potensial təhlükəli yükə aid təhlükənin konkret növü və bununla bağlı görülməli ehtiyat tədbirləri;

2.3.17. "Yük yerlərinin adı və nömrələri" xanasında - yük yerlərinin adı və nömrələri;

2.3.18. "Yük yerlərinin miqdarı (həcmi)" xanasında - yük yerlərinin sayı və həcmi;

2.3.19. "Qabı" xanasında - yüklərin qablaşdırılması barədə məlumat (qutu, butulka və s.);

2.3.20. "Brutto çəkisi (kq)" xanasında - yükün tam çəkisi (kq);

2.3.21. "Daşıyıcıya yüklə birlikdə verilmiş sənədlərin siyahısı" xanasında - uyğunluq sertifikatı, əmtəələrin mənşə sertifikatı, keyfiyyət sertifikatı, baytarlıq sertifikatı, baytarlıq şəhadətnaməsi, karantin sertifikatı və daşıyıcıya yüklə birlikdə verilmiş digər müşayiətedici sənədlərin siyahısı;

2.3.22. "Yükün tərkibi" xanasında - daşınan yüklərin adı, ölçü vahidi, miqdarı, məbləği və yüklə bağlı təsdiqedic sənədlər (yük gömrük bəyannaməsinin, elektron alış aktının, elektron qaimə-fakturanın seriya və nömrələri, nəzarət-kassa aparatı çəkinin fiskal identifikasiya nömrəsi və yüklə bağlı digər təsdiqedic sənədlərin nömrələri);

2.3.23. "Əlavə qeydlər" xanasında - yük daşınması müqaviləsinin tərəflərinin zəruri hesab etdikləri digər məlumatlar;

2.3.24. "Sürücü" xanasında - avtonəqliyyat vasitəsinə idarə etmək hüququ olan, daşımalar prosesində birbaşa iştirak edən şəxsin adı, atasının adı, soyadı və şəxsiyyət vəsiqəsinin FİN kodu;

2.3.25. "Nəqliyyat vasitəsi" xanasında - daşınmanın həyata keçirildiyi avtonəqliyyat vasitəsinin markası, növü və dövlət qeydiyyat nişanı, qoşqu və ya yarımqoşqu olduğu halda onun dövlət qeydiyyat nişanı.

2.4. Elektron əmtəə-nəqliyyat qaiməsində məbləğ Azərbaycan Respublikasının pul vahidi - manatla göstərilir.

2.5. Elektron əmtəə-nəqliyyat qaiməsinin tərtibi zamanı operativliyin təmin edilməsi məqsədilə VÖEN, şəxsiyyət vəsiqəsinin seriyası, nömrəsi və FİN kodu və ya doğum tarixi və FİN kodu, nəqliyyat vasitəsinin dövlət qeydiyyat nişanı məlumatları daxil edilməklə aidyyəti dövlət informasiya sistemlərində və ehtiyatlarında olan məlumatlar əsasında müvafiq xanalar avtomatik doldurulur.

2.6. Bu Qaydaların 2.3.11-ci (yük qiymətli obyekt olduqda istisna), 2.3.12-ci, 2.3.14-cü, 2.3.15-ci, 2.3.16-cı (xüsusi təhlükəli və potensial təhlükəli yükün daşınması halı istisna olmaqla), 2.3.21-ci və 2.3.23-cü yarımbəndlərində qeyd olunan, doldurulması məcburi xarakter daşımayan xanalardan (sətirlərdən) başqa elektron əmtəə-nəqliyyat qaiməsinin digər xanalarının (sətirlərinin) doldurulması zəruridir və həmin xanalar (sətirlər) tam doldurulduqda elektron əmtəə-nəqliyyat qaiməsi lazımı qaydada tərtib edilməsi hesab edilir.

2.7. Əvvəlcədən sifariş edilməyən malların daşınması və ümumi istifadədə olan avtomobil yollarına çıxmaqla malların təsərrüfatdaxili daşınması, ixrac olunan malların ölkədaxili daşınması əməliyyatları üzrə elektron əmtəə-nəqliyyat qaiməsi tərtib olunan zaman bu Qaydaların 2.3.6-cı, idxal edilmiş malların ölkədaxili daşınması əməliyyatları üzrə isə bu Qaydaların 2.3.5-ci yarımbəndlərində qeyd olunan xanalar (sətirlər) doldurulmur. Elektron əmtəə-nəqliyyat qaiməsinin doldurulması məcburi olmayan boş qalmış xanaları (sətirləri) olarsa, bunlar proqram təminatı tərəfindən "0" (sıfır) kimi qəbul edilir.

2.8. Yükgöndərən və ya yükdaşıma müqaviləsinə əsasən elektron əmtəə-nəqliyyat qaiməsini tərtib etməli olan digər şəxs elektron əmtəə-nəqliyyat qaiməsinin düzgün doldurulmasını təmin etməlidir.

3. Elektron əmtəə-nəqliyyat qaiməsinin tətbiqi və istifadəsi

3.1. Elektron əmtəə-nəqliyyat qaiməsinin tərtibi zamanı yükgöndərən və ya yükalan gücləndirilmiş elektron imza vasitəsilə informasiya sistemində daxil olaraq elektron əmtəə-nəqliyyat qaiməsini tərtib etməklə imzalayır və bu Qaydaların 3.3-cü və 3.4-cü bəndlərinin tələbləri nəzərə alınmaqla təsdiq üçün qarşı tərəfin elektron kabinetinə göndərir.

3.2. Daşınma müqaviləsi əsasında və ya digər qanuni əsaslarla haqq müqabilində yüklər daşınan zaman elektron əmtəə-nəqliyyat qaiməsini tərtib edən vergi ödəyicisi həmin qaiməni təsdiq üçün daşıyıcının informasiya sistemində yaradılmış elektron kabinetinə göndərməlidir.

3.3. Bu Qaydaların 2.2.4-cü, 2.2.5-ci, 2.2.6-cı, 2.2.9-cu və 2.2.10-cu yarımbəndlərində qeyd olunan əməliyyatlar üzrə yüklərin daşınması zamanı daşıyıcı ayrıca şəxs olmadığı halda tərtib edilmiş elektron əmtəə-nəqliyyat qaiməsi təsdiq üçün qarşı tərəflərə göndərilir.

3.4. Vergi orqanında uçotda olmayan şəxsin yüklərinin daşınması zamanı tərtib edilmiş elektron əmtəə-nəqliyyat qaiməsi kağız daşıyıcıda qanunvericiliyə uyğun olaraq çap edilərək vergi orqanında uçotda olmayan şəxs tərəfindən imzalanır.

3.5. Yükalan və ya yükgöndərən gücləndirilmiş elektron imza vasitəsilə informasiya sistemində elektron əmtəə-nəqliyyat qaiməsini təsdiq etməlidir. Yükalan və ya yükgöndərən tərəfindən elektron əmtəə-nəqliyyat qaiməsi təsdiq edilmədikdə, lakin həmin qaimədə qeyd olunan mallar üzrə tərtib olunmuş elektron qaimə-fakturalar təsdiq edildikdə həmin elektron əmtəə-nəqliyyat qaiməsi təsdiq edilmiş sayılır.

3.6. Daşıyıcı daşıma başlanan anadək gücləndirilmiş elektron imza vasitəsilə informasiya sistemində elektron əmtəə-nəqliyyat qaiməsini təsdiq etməlidir. Daşıyıcı tərəfindən elektron əmtəə-nəqliyyat qaiməsinin təsdiq olunmaması həmin elektron əmtəə-nəqliyyat qaiməsinin rəsmiləşdirilməməsi hesab olunur.

3.7. Daşıyıcı elektron əmtəə-nəqliyyat qaiməsi ilə rəsmiləşdirilməmiş yükləri daşınması üçün qəbul etməməlidir. Yükalan və ya yükgöndərən isə elektron əmtəə-nəqliyyat qaiməsi ilə rəsmiləşdirilməmiş yükləri daşıma üçün təqdim etməməli, habelə onu qəbul etməməlidir.

3.8. Əmtəə təyinatlı yüklər yükgöndərənin və ya yükalanın öz avtonəqliyyat vasitələri ilə daşındığı təqdirdə elektron əmtəə-nəqliyyat qaiməsini tərtib edən şəxs elektron əmtəə-nəqliyyat qaiməsinin "Daşıyıcı" sütununda bu barədə qeyd aparır.

3.9. Yükün daşınması bir neçə daşıma ilə həyata keçirildiyi halda, hər bir daşıma üzrə elektron əmtəə-nəqliyyat qaiməsi ayrıca tərtib olunmalıdır.

3.10. Yüklərin daşınmasına dair elektron əmtəə-nəq-

liyyat qaiməsi qanunvericiliyə uyğun olaraq kağız daşıyıcıda çap edilə bilər.

3.11. Daşıyıcı tərəfindən yüklər daşımaya qəbul ediləndək tərtib edilmiş elektron əmtəə-nəqliyyat qaiməsində göstərilən məlumatlarda dəyişiklik edilməsi zərurəti yaranıqda onu tərtib edən vergi ödəyicisi tərəfindən informasiya sistemində elektron əmtəə-nəqliyyat qaiməsində düzəlişlər aparılmaqla imzalanmalı və təsdiq üçün qarşı tərəflərin bu səhifədə yaradılmış elektron kabinetinə göndərilə bilər. Bu Qaydaların 2.2.4-cü, 2.2.5-ci, 2.2.6-cı, 2.2.9-cu və 2.2.10-cu yarımbəndlərində qeyd olunan əməliyyatlar üzrə yüklərin daşınması zamanı daşıyıcı ayrıca şəxs olmadığı halda düzəliş edilmiş elektron əmtəə-nəqliyyat qaiməsi təsdiq üçün qarşı tərəflərə göndərilir.

3.12. Daşıma müqaviləsinə xitam verildikdə, daşıma baş tutmadıqda və ya digər səbəblərdən tərtib edilmiş elektron əmtəə-nəqliyyat qaiməsi ləğv edilməli olduğu halda, həmin qaiməni tərtib edən vergi ödəyicisi gücləndirilmiş elektron imza vasitəsilə informasiya sistemində yaradılmış "Elektron əmtəə-nəqliyyat qaiməsi" altsistemində onu ləğv etməklə imzalamalı və təsdiq üçün qarşı tərəflərin bu səhifədə yaradılmış elektron kabinetinə göndərməlidir.

3.13. Bu Qaydaların 2.2.4-cü, 2.2.5-ci, 2.2.6-cı, 2.2.9-cu və 2.2.10-cu yarımbəndlərində qeyd olunan əməliyyatlar üzrə yüklərin daşınması zamanı daşıyıcı ayrıca şəxs olmadığı halda ləğv edilmiş elektron əmtəə-nəqliyyat qaiməsi təsdiq üçün qarşı tərəflərə göndərilir.

3.14. Elektron əmtəə-nəqliyyat qaiməsinin ləğv edilməsi onu qəbul edən şəxslər tərəfindən ayın sonuncu günündək təsdiq edilməlidir. Elektron əmtəə-nəqliyyat qaiməsinin ləğv olunması təsdiq edilmədikdə, elektron əmtəə-nəqliyyat qaiməsi proqram təminatı tərəfindən ləğv edilməmiş sayılır.

4. Elektron əmtəə-nəqliyyat qaiməsinin uçotunun aparılması və məlumatlara çıxış imkanı

4.1. Elektron əmtəə-nəqliyyat qaiməsinin uçotu hər bir vergi ödəyicisi üzrə Azərbaycan Respublikası Rəqəmsal İnkişaf və Nəqliyyat Nazirliyinin "AYNA" informasiya sistemi vasitəsilə həyata keçirilir.

4.2. Elektron əmtəə-nəqliyyat qaiməsinin seriyası və nömrəsi "AYNA" informasiya sistemi vasitəsilə verilir və təkrarlanmır.

4.3. Əmtəə təyinatlı yüklərin elektron əmtəə-nəqliyyat qaiməsi ilə rəsmiləşdirilmədən daşınmasına nəzarəti həyata keçirən Azərbaycan Respublikasının Daxili İşlər Nazirliyi, habelə malların, o cümlədən kənd təsərrüfatı məhsullarının topdansatışla məşğul olan ticarət obyektlərinə, bazarlara elektron əmtəə-nəqliyyat qaiməsi olmadan gətirilməsinin qarşısının alınması səlahiyyətlərini həyata keçirən Azərbaycan Respublikasının İqtisadiyyat Nazirliyi Azərbaycan Respublikası Rəqəmsal İnkişaf və Nəqliyyat Nazirliyinin "AYNA" informasiya sistemində yaradılmış "Elektron əmtəə-nəqliyyat qaiməsi" altsistemində olan məlumatlara çıxış imkanına malikdirlər və öz səlahiyyətləri çərçivəsində həmin məlumatlardan istifadə edirlər.